

การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Development of Curriculum on Thai Culture: The Way of Wisdom under Social Studies,
Religion and Culture Learning Subject for Matthayomsuksa 4 Students

นวลลักษณ์ จินดาพล

โรงเรียนบางปลาม้า "สูงสูดมารผดุงวิทย์" สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (experimental research) เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนตามหลักสูตร 3) ศึกษาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร 4) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางปลาม้า "สูงสูดมารผดุงวิทย์" อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น 0.801 3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตร เรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา โดยผู้เชี่ยวชาญมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้อง และเหมาะสม 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) ทักษะปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรของนักเรียนโดยภาพรวมปฏิบัติระดับดี และ 4) เจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรเรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พัฒนาหลักสูตร วัฒนธรรมไทย วิถีแห่งปัญญา

Abstract

The objectives of this experimental research were 1) to develop a curriculum on Thai Culture: The Way of Wisdom under Social Studies in terms of social study, religion and culture, for Matthayomsuksa 4 students, 2) to

compare Matthayomsuksa 4 students' learning achievement before and after interacting with the curriculum, 3) to study the students' practical skills through the curriculum, and 4) to study students' attitude towards learning through the curriculum. The sample group consisted of 40 students in the academic year 2011, at Bangplama Soongsumarnpadungwit School. The instruments used were 1) a developed curriculum on Thai Culture: The Way of Wisdom, 2) a learning achievement test, 3) a practical skill questionnaire with reliability of 0.801, and 4) an attitude test regarding the curriculum. The data were analyzed through percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that 1) with regard to the curriculum development, which evaluated by the specialists in curriculum development from Thepsatri Rajabhat University, it was found the curriculum conformed to the content in the area of social study, religion and culture determined by the Ministry of Education and was appropriate for students, 2) the students' learning achievement after learning through the curriculum were statistically significant higher than before using the curriculum at .05, 3) the students' practical skills were at a "good" level, and 4) the students' attitude towards overall learning through the curriculum was at the "highest" level.

Keywords: develop curriculum, Thai culture, the way of wisdom

1. บทนำ

คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทัศนคติและคุณธรรมของคนในสังคม ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2550-2559 อันเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนางานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมั่นคงทางวัฒนธรรม คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม (unity in diversity) มีความรู้ คู่คุณธรรม สามารถดำรงภูมิปัญญาของสังคมไทย ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเท่า

ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคต ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้แนวทางถึงความเจริญของประเทศ ประเทศใดที่มีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ย่อมนำไปสู่คุณภาพของคนในประเทศนั้น (ชวลิต, 2551, หน้า 28-29) สถาบันการศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า

ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ บนหลักการที่สำคัญคือ เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากการศึกษารัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ 2550-2559 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการพัฒนาหลักสูตร สัมภาษณ์ และสอบถามความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พัฒนาหลักสูตรเรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม การคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก การคิดแบบอุปายปลูกเร้ากุศล และฝึกมารยาทในการยืน การนั่ง การไหว้ มารยาทในการพูด มารยาทในการฟัง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา ของนักเรียน ที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3. เพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา

4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา

3. อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางปลาม้า “สูงสมารถคงวิทย์” ปีการศึกษา 2554 ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แล้ว การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากห้องเรียน จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรเรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร

แบบแผนของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (experimental research) มีแบบแผนการทดลอง แบบทดลองกลุ่มเดียว ประเมินก่อนและหลังการทดลอง (one - group pretest - posttest design) (พิชิต, 2549) ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

Pretest	Treatment	Posttest
O ₁	X	O ₂
O ₁ หมายถึง การประเมินผลก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตร	O ₂ หมายถึง การประเมินผลหลังการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมวิถีแห่งปัญญา ตามแนวคิดของ ทาบา (1962) 7 ขั้นตอนดังนี้
 - 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
 - 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
 - 3) การเลือกเนื้อหา
 - 4) การจัดเนื้อหา
 - 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนการสอน
 - 6) การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน
 - 7) การประเมินผลได้หลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้
 - 1) หลักการ นำเสนอข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ แล้วจึงกำหนดหลักการพัฒนาหลักสูตร
 - 2) จุดหมาย ศึกษาหลักการในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี
 - 3) โครงสร้าง ศึกษาและวิเคราะห์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550 แล้วกำหนดเป็นโครงสร้าง
 - 4) เนื้อหาสาระ พิจารณาข้อมูลที่รวบรวมได้ กำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยพิจารณาจากมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางสภาพสังคมในปัจจุบัน วุฒิภาวะ ประโยชน์และความต้องการของผู้เรียน
 - 5) เวลาเรียน ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง และพิจารณาจากโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร โดยกำหนดสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง

6) สื่อการเรียนรู้ หลักสูตรนี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา การคิดวิเคราะห์ ทักษะปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องกำหนดสื่อ/นวัตกรรมประกอบการเรียนรู้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7) แผนการจัดการเรียนรู้ พิจารณาจากจุดหมาย เวลาเรียน เนื้อหาสาระ เพื่อกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน คือ เรื่องรูปรอบเรื่องวัฒนธรรม, เรื่องวัฒนธรรมสู่ภาค เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและคุณค่าของวัฒนธรรมไทย, เรื่อง วิถีคิดแบบโยนิ โสมนสิการ และเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

8) การวัดและประเมินผล โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติตามหลักสูตรและมีเจตคติที่ดี หลักสูตรการเรียน

การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรได้ดำเนินการดังนี้ 1. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาและด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมด้านส่วนประกอบและความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง โดยใช้การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 3. ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม 4. นำหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อวัดความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ ประเมินค่า โดยให้ 1

คะแนน เมื่อตอบถูก และให้ 0 คะแนน เมื่อตอบผิด 3) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบหาคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข 4) ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพ 5) วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ เลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 6) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.25-0.70 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27-0.68 7) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.801

3. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบประเมินทักษะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ได้แก่ 5 4 3 2 1 3) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบสำนวนภาษาในด้านความเหมาะสม ความกระชับ ความชัดเจนให้ครอบคลุมจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข 4) ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสมของแบบประเมิน โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

4. การสร้างแบบวัดเจตคติ ต่อการเรียนตามหลักสูตร มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's scale) 2) กำหนดโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือ และดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร จำนวน 20 ข้อ 3) สร้างเครื่องมือวัดเจตคติเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 4) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม 5) ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้างและความเหมาะสมของแบบวัดเจตคติ ได้ค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 6) นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บข้อมูลก่อนเรียน โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
2. นำหลักสูตรเรื่องวัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญาไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
3. เก็บข้อมูลในแบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ
4. เก็บข้อมูลหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
5. เก็บข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อหลักสูตร จำนวน 20 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
 - 1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
 - 2.2 ค่าระดับความยากง่าย (difficulty level) อำนาจจำแนก (discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson 20 หรือ KR-20)

2.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ โดยหาค่าใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่า t-test แบบ dependent samples

4. ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางการพัฒนาของทาบ (Taba, 1962, pp.454-455) 7 ขั้นตอน จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีขั้นตอนที่ละเอียดและเป็นลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนีย์ (2546, หน้า 16) สงัด (2532, หน้า 244) วรธก (2547, บทคัดย่อ7) และ จิตรลดา (2548, บทคัดย่อ)

2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependent มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.63 คะแนน และ 22.68 คะแนนตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบ หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มจากสื่อประเภทวีดิทัศน์ ด้วยความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ งามตา (2549, หน้า 174)

3. ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรของนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวมปฏิบัติระดับดี ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วัลลภ (2552, บทคัดย่อ) และออสทวิช (Oestreich, 2006, abstract)

4. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเป็นกลุ่ม มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัจฉนา (2548, หน้า 42) และ ปิยฉัตร (2548, บทคัดย่อ)

5. บทสรุป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนการสอน 6) การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน 7) การประเมินผล และได้หลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) คำอธิบายรายวิชา 5) ขอบข่ายเนื้อหา 6) กิจกรรม การจัดการเรียนรู้ 7) เวลาเรียน 8) การวัดและประเมินผล ส่งผลให้มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ดังนี้

1. เวลาเรียนปรับขยายจาก 5 ชั่วโมงเป็น 10 ชั่วโมง
2. เนื้อหาเพิ่มเติม การคิดแบบโยนิโสมนสิการ แบบฝึกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. สื่อการเรียนการสอนใช้ วีดิทัศน์ เพลง และโฆษณา เช่น วีดิทัศน์จากรายการคุณพระช่วย วัฒนธรรมในมิติใหม่ เพลงเอกลักษณ์ไทย รากไทย เพลงบรรเลงคำหวาน ลาวดวงเดือน โฆษณาที่คนไทยไม่ได้ดู เป็นสื่อในการสร้างความรู้และแรงจูงใจให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม

4. การสอนมารยาทไทยได้ปรับจากการสอนจบภายในเวลาแล้วประเมิน เป็นการสอนที่ฝึกปฏิบัติทุกชั่วโมงและเป็นมารยาทไทยที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้ การยืน การนั่ง การฟัง การพูด พร้อมทั้งฝึกสติและวินัย

5. กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางความคิด ส่งเสริมการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา หลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.44$)

3. คะแนนเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.30$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตร เพื่อความสะดวกและความเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

1.2 ควรปรับระยะเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

1.3 ควรเพิ่มเวลาในการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในความหมายอื่นนอกจากประเพณี เช่น วัฒนธรรมเกี่ยวกับค่านิยม วัฒนธรรมในความหมายที่เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมทางความคิด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

2.3 ควรศึกษาติดตามผลการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในระยะยาวเพื่อจะได้ทราบ ผลการเปลี่ยนแปลง

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

งามดา เพชรคอน. (2549). การพัฒนาหลักสูตรการอนุรักษ์ท้องถิ่น เรื่อง ผักพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

จิตรลดา เกิดเรือง. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิยฉัตร ฆังฆะ. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเน้นวิสัยทัศน์ร่วมระหว่างชุมชนศิรินากับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 74 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิจรูญ. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เอเชีย ออฟ เคอร์มิสท์.

- วรรณก ฐปมงคล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทับกฤชพัฒนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- วัลลภ กันทรัพย์. (2537). ข้อคิดเบื้องต้นในการสอนและการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สังข์ อุทรานนท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. สืบค้น กันยายน 30, 2553, จาก <http://www.odd.go.th/html/05022007/PDF/PDF01/index.htm>
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: แสงศิลป์.
- อัชฌา สิงห์แก้วสืบ. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนโดยวิธีสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- Oestreich, Jo Beth Babcock. (2006). Social studies curriculum development in Belize. Retrieved June 10, 2008, from <http://www.libl.umi.com/dissertations/fulcit/309409.html>
- Taba, Hilda. (1962). Curriculum Development: Theory and Practice. New York: Harcourt, Brace, & Curriculum World.